

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ-ΕΞΑΓΩΓΕΣ

Σπουδαστής
Μπαρνασάς Ιωάννης

Εκπαιδευτικός
Καθηγητής Ε. Καρκούλιας

Πτυχιακή για τη λήψη του πτυχίου στην Λογιστική από το τμήμα Λογιστικής της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι) Πάτρας.

Πάτρα, Μάρτιος 1999

APPROVED
SIGNATURE 28/E

Η επιτροπή για την έγκριση της πτυχιακής εργασίας.

Υπογραφή:

Καρκούλιας Ευάγγελος
Καθηγητής

Αναγνώριση

Επιθυμώ να ευχαριστήσω τον καθηγητή κ. Ε. Καρκούλια για τη βοήθεια του ως προς την οργάνωση και εκπόνηση της παρούσας εργασίας μου καθώς και τον κύριο Α. Ρωμαίο για την αμέριστη βοήθεια του στην παροχή οικονομικών στοιχείων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος

1) Εισαγωγή σελ. 1

Κεφάλαιο 1

1) Εισαγωγές-Εξαγωγές σελ. 3

Κεφάλαιο 2

1) Ο ρόλος των εμπορικών τραπεζών στις εισαγωγές-εξαγωγές σελ. 12

2.1) Εισαγωγές- παραλαβές από το εξωτερικό σελ. 12

2.2.1) Εισαγωγές έναντι φορτωτικών εγγράφων σελ. 14

2.2.2) Εισαγωγές με προέμβασμα συναλλάγματος σελ. 15

2.2.3) Ενέγγυος πίστωση σελ. 16

2.3) Εξαγωγές εμπορευμάτων στο εξωτερικό σελ. 19

2.3.1) Εξαγωγές με ενέγγυες πιστώσεις σελ. 20

2.3.2) Προχρηματοδότηση εξαγωγών σελ. 20

2.3.3) Εξαγωγές έναντι φορτωτικών εγγράφων σελ. 20

2.3.4) Εξαγωγές με προεισαγωγή συναλλάγματος σελ. 21

Κεφάλαιο 3

1) Το ισοζύγιο πληρωμών και το πρόβλημα της Ελλάδας σελ. 22

Κεφάλαιο 4

1) Συμπεράσματα σελ. 35

Παράρτημα

1) Πίνακες υπολογισμών σελ. 39

Βιβλιογραφία

1) Βιβλιογραφία σελ. 42

ΠΙΝΑΚΕΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ

1) ΣΧΗΜΑ 1	σελ. 5
2) ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1	σελ. 8
3) ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2	σελ. 8
4) ΠΙΝΑΚΑΣ 1	σελ. 23
5) ΠΙΝΑΚΑΣ 2	σελ. 24
6) ΠΙΝΑΚΑΣ 3	σελ. 25
7) ΠΙΝΑΚΑΣ 4	σελ. 27
8) ΠΙΝΑΚΑΣ 5	σελ. 28
9) ΠΙΝΑΚΑΣ 6	σελ. 31
10) ΠΙΝΑΚΑΣ 7	σελ. 32
11) ΠΙΝΑΚΑΣ 1Π	σελ. 39
12) ΠΙΝΑΚΑΣ 2Π	σελ. 39
13) ΠΙΝΑΚΑΣ 3Π	σελ. 40
14) ΠΙΝΑΚΑΣ 4Π	σελ. 40
15) ΠΙΝΑΚΑΣ 5Π	σελ. 41

Εισαγωγή

Το φαινόμενο των συναλλαγών μεταξύ των ανθρώπων είναι κάτι που απαντάται από τις πρωτόγονες, κιάλας, κοινωνίες. «Οι πρωτόγονοι καλλιεργητές ανταλλάσσουν την εργασία τους και τα προϊόντα τους με προϊόντα ή υπηρεσίες άλλων αντίστοιχα με τα δικά τους. Στην πρωτόγονη κοινωνία, το περίσσειμα των προϊόντων τους (υπερπροϊόν) ανταλλάσσεται κατ' ευθείαν μεταξύ ομάδων ή ατόμων.» (Β. Φίλιας, 1983:23) Με άλλα λόγια οι συναλλακτικές συνήθειες είναι κάτι που χαρακτηρίζει τους ανθρώπους από την απαρχή του είδους.

Αυτές οι ανταλλαγές αγαθών μεταξύ των ανθρώπων (έπειτα από την συγκρότηση των κρατών) διενεργούνται σε τοπικό επίπεδο -μέσα στα όρια του κράτους- και σε εθνικό επίπεδο -έξω από τα όρια αυτού-. Κατά συνέπεια αυτές οι δοσοληψίες, εισροών και εκροών προϊόντων, έξω από τα όρια ενός κράτους συνιστούν αυτό που σήμερα ονομάζουμε διεθνές εμπόριο ή αλλιώς εισαγωγές και εξαγωγές μιας χώρας.

Βέβαια, όλα τα παραπάνω επιφέρουν και μία σειρά από αλλαγές στον τρόπο παραγωγής. Ενώ μέχρι τότε οι αγρότες εφαρμόζαν τη μέθοδο της πολυκαλλιέργειας (δηλαδή παράγουν πολλά διαφορετικά προϊόντα που προορίζονται για αυτοκατανάλωση) από κει και πέρα αρχίζει να επιβάλλεται η μονοκαλλιέργεια (δηλαδή η αποκλειστική καλλιέργεια ενός

προϊόντος που προορίζεται για το εμπόριο). «Το 17ο αιώνα η Κέρκυρα παράγει λάδι, που πουλιέται στις αγορές της Βενετίας (της οποίας είναι αποικία) και αναγκάζεται να εισάγει τα 2/3 των αναγκών της σε σάρι πάλι μέσω της αγοράς της Βενετίας.» (Β.Φίλιας, 1983: 34) Αυτός ο κοινωνικός καταμερισμός της εργασίας προχωρά σε ακόμα μεγαλύτερη εξειδίκευση του κάθε παραγωγού (αγροτικών ή βιομηχανικών προϊόντων) στη βιομηχανική κοινωνία ενώ σήμερα έχει φθάσει στην πλήρη και τέλεια εφαρμογή του. Με άλλα λόγια, κάθε χώρα παράγει ένα συγκεκριμένο αριθμό προϊόντων και κατόπιν ανταλλάσει αυτά τα προϊόντα με προϊόντα άλλων χωρών που της είναι απαραίτητα μέσα από ένα πλέγμα διεθνών σχέσεων και συνεργασίας.

Αλλά ας προχωρήσουμε παρακάτω όπου θα εξετάσουμε τις εισαγωγές και τις εξαγωγές από οικονομική σκοπιά.

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγές-Εξαγωγές

Σε μία κλειστή κοινωνία που λειτουργεί αυτόνομα και δεν δέχεται επιδράσεις από άλλες, οι καταναλωτές αυτής δεν έχουν τη δυνατότητα να καταναλώσουν άλλα προϊόντα πέρα από τα αγαθά που παράγονται εγχώρια. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελούσε η γειτονική μας Αλβανία, όντως αποκομμένη από όλες τις άλλες χώρες του κόσμου. Κατά την συντριπτική τους πλειοψηφία όμως, όλες γενικά οι χώρες ζούν σε ένα πλέγμα αλληλεπιδράσεων στον οικονομικό, πολιτικό ακόμα και στον κοινωνικό τομέα. Αυτό το πλέγμα αλληλεπιδράσεων στον οικονομικό τομέα, δηλαδή οι εκροές από τη μία χώρα στην άλλη ονομάζονται εξαγωγές ενώ οι εισροές προϊόντων από την αντίθετη ονομάζονται εισαγωγές. Με άλλα λόγια λοιπόν, κατά την σύγχρονη οργάνωση της παγκόσμιας κοινωνίας, η περίπτωση υπάρξεως κλειστής οικονομίας είναι απίθανη, αν όχι αδύνατη. Ειδικότερα, το σύνολο των οικονομικά ανεπτυγμένων και υπό ανάπτυξη χωρών όχι μόνο μετέχει στο διεθνές εμπόριο αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις ο ποσοτικός ρόλος της συμμετοχής αυτής είναι καίριας σημασίας για την ανάπτυξη και την ευημερία τους.

Αλλά ας δούμε πρώτα κάτω από ποιούς λογαριασμούς εξετάζονται οι εξαγωγές και οι εισαγωγές μιας χώρας. Μία

πρώτη έννοια είναι το ισοζύγιο πληρωμών. «Ισοζύγιο πληρωμών μιας χώρας είναι η λογιστική κατάσταση που απεικονίζει την αξία από όλες τις οικονομικές συναλλαγές ανάμεσα στους κατοίκους της και τους κατοίκους των άλλων χωρών σε μια ορισμένη χρονική περίοδο». (Κούρκουλος, 1993: 60)

Το ισοζύγιο πληρωμών όμως αποτελείται από δύο μερικά ισοζύγια, το ισοζύγιο για τις τρέχουσες συναλλαγές και το ισοζύγιο για την κίνηση των κεφαλαίων. Το ισοζύγιο των τρεχουσών συναλλαγών υποδιαιρείται σε αγαθά, υπηρεσίες και δωρεάν παροχές. Το μέρος λοιπόν του ισοζυγίου των τρεχουσών συναλλαγών που καλύπτει τις εισαγωγές και τις εξαγωγές των προϊόντων και των υπηρεσιών καλείται εμπορικό ισοζύγιο. Αυτό αποτελεί λογιστική κατάσταση που απεικονίζει την κίνηση σε αξία (και μερικές φορές σε όγκο) από τα συνολικά εξαγόμενα και εισαγόμενα αγαθά σε μια χώρα μία ορισμένη χρονική περίοδο. Το εμπορικό ισοζύγιο σπάνια είναι ισοσκελισμένο, δηλαδή η συνολική αξία των εισαγωγών να είναι ίση με την αξία των εξαγωγών. Σε μερικές χώρες η αξία των εξαγωγών είναι μεγαλύτερη από την αξία των εισαγωγών ενώ στις περισσότερες συμβαίνει το αντίθετο δηλαδή οι εισαγωγές είναι περισσότερες από τις εξαγωγές, σε αυτή την κατηγορία ανήκει και η Ελλάδα. (Κούρκουλος, 1993: 61)

Στο σχήμα 1 παρατηρούμε την ανάλυση των παραπάνω λογαριασμών:

Σε μία ανοικτή λοιπόν οικονομία (με την έννοια των εξωτερικών οικονομικών σχέσεων) το επίπεδο ισορροπίας του εθνικού εισοδήματος επηρεάζεται και από τις οικονομικές αυτές σχέσεις και μάλιστα κατά δύο τρόπους:

- I) Στην προερχόμενη από το εσωτερικό ζήτηση για εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα και υπηρεσίες προσθέτουμε και την εξωτερική ζήτηση, δηλαδή τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών.
- II) Ένα μέρος της προερχόμενης από το εσωτερικό ζήτησης στρέφεται τώρα και προς αγαθά και υπηρεσίες που προέρχονται από το εξωτερικό.

Με άλλα λόγια το εθνικό εισόδημα επηρεάζεται από τις εξαγωγές (εισοδή) και τις εισαγωγές (εκροή). Οι εξαγωγές ασκούν θετική επίδραση στο επίπεδο του εθνικού

εισοδήματος, ενώ οι εισαγωγές αποτελούν διαρροή της αγοραστικής δύναμης από το εγχώριο εισοδηματικό κύκλωμα, κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο όπως η αποταμίευση και η φορολογία. Η ζήτηση για εισαγωγές συνιστά αποχή από την αγορά εγχώριων παραγομένων αγαθών, όπως ακριβώς συμβαίνει εκούσια με την αποταμίευση και ακούσια με την φορολογία. (Παυλόπουλος, 1984: 58)

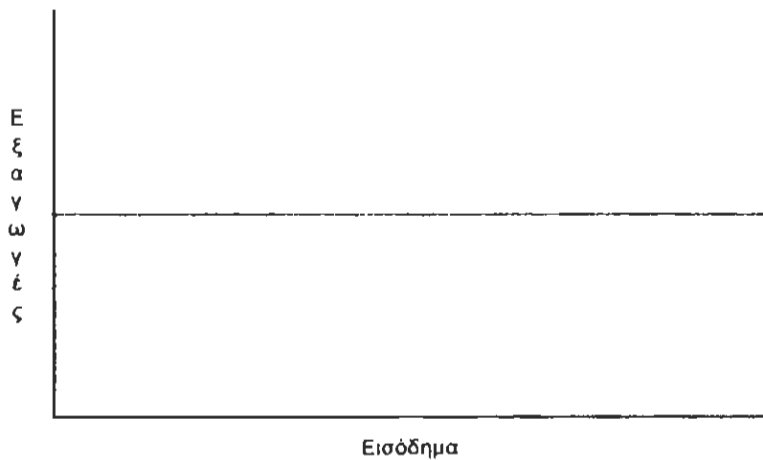
Αν θα θέλαμε να εξετάσουμε λίγο πιο διεξοδικά τις εξαγωγές θα μπορούσαμε να πούμε ότι προσδιορίζονται αυτόνομα, επειδή το μέγεθος τους αποτελεί συνάρτηση του εισοδήματος και των συνηθειών των κατοίκων του εξωτερικού, καθώς και άλλων παραγόντων, μη εξαρτώμενων από την εγχώρια οικονομία. Βεβαίως, η παραδοχή ότι το επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας της αλλοδαπής δεν επηρεάζεται από την εγχώρια οικονομία δεν ανταποκρίνεται πάντα στην πραγματικότητα, διότι η αύξηση του εθνικού εισοδήματος που προκαλείται από πιθανή αύξηση των εξαγωγών, αυξάνει εν συνεχεία την ζήτηση εισαγωγών και αυτή με τη σειρά της το εισόδημα της αλλοδαπής κ.ο.κ. Αυτό σημαίνει ότι οι εξαγωγές αποτελούν εν μέρει συνάρτηση του επιπέδου της εγχώριας οικονομικής δραστηριότητας αν και θα πρέπει να τονίσουμε ότι για χώρες των οποίων οι εξωτερικές συναλλαγές αποτελούν μικρό ποσοστό του διεθνούς εμπορίου το μέγεθος μιας τέτοιας ανατροφοδοτήσεως μπορεί να θεωρηθεί αμελητέα ποσότητα. Άλλος λόγος που συνηγορεί υπέρ της εξωγένειας

των εξαγωγών είναι η εν μέρει εξάρτηση τους από την συναλλαγματική πολιτική των χωρών της αλλοδαπής, πράγμα που κατά βάση συνιστά αυτόνομο παράγοντα χωρίς βέβαια να παραβλέπουμε και τον ρόλο της ημεδαπής στη διαμόρφωση των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Οι εισαγωγές τώρα, από την άλλη πλευρά, θεωρείται ότι μεταβάλλονται προς την ίδια κατεύθυνση που μεταβάλλεται το εθνικό εισόδημα και μάλιστα κατά τρόπο ευθυγραμμικό. Βέβαια, η εξάρτηση των εισαγωγών μόνο από το εθνικό εισόδημα αποτελεί απλούστευση και αυτό εξαιτίας του παράγοντα της ανατροφοδότησης που αναφέραμε πιο πάνω, αν και για την πλειονότητα των χωρών είναι συνήθως μικρή. Με άλλα λόγια, ένα μικρό τμήμα των εισαγωγών θεωρείται αυτόνομα καθοριζόμενο (κατά κάποια έννοια το τμήμα αυτό εκφράζει την επίδραση των υπολοίπων, πλην του εισοδήματος, παραγόντων προσδιορισμού της ζήτησεως εισαγωγών), ενώ το μεγαλύτερο τμήμα αυτών προσδιορίζεται ενδογενώς (με την αύξηση του εισοδήματος αυξάνεται η ζητούμενη ποσότητα εισαγόμενων αγαθών). (Παυλόπουλος, 1984: 61)

Αν θα θέλαμε τώρα να απεικονίσουμε γραφικά τις εξαγωγές σε σχέση με το εισόδημα θα είχαμε (διάγραμμα 1):

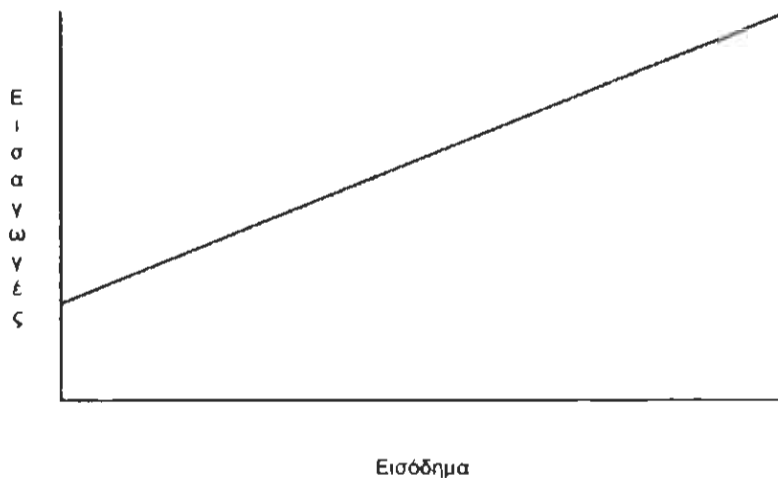
Διάγραμμα 1

Παρατηρούμε λοιπόν ότι οι εξαγωγές είναι σταθερές για κάθε επίπεδο του εισοδήματος, δηλαδή ότι προσδιορίζονται αυτόνομα.

Στο διάγραμμα 2 τώρα απεικονίζονται γραφικά οι εισαγωγές σε σχέση με το εισόδημα:

Διάγραμμα 2

Παρατηρούμε λοιπόν ότι οι εισαγωγές και το εισόδημα μεταβάλλονται προς την ίδια κατεύθυνση και η σχέση ανάμεσά τους είναι γραμμικής μορφής. Όσον αφορά τώρα το ότι η εξίσωση των εισαγωγών με το εισόδημα δεν ξεκινάει από

το σημείο 0 αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι θα υπάρχει μια ποσότητα αγαθών τα οποία θα εισάγονται ακόμα και αν το εισόδημα είναι μηδέν (και αυτό θα γίνεται είτε με εξαγωγή από αποθέματα κεφαλαίου της χώρας είτε με δανεισμό από το εξωτερικό). (Κούρκουλος, 1993:116, 118)

Ένα τελευταίο που θα πρέπει να σημειώσουμε εδώ είναι ότι στο εμπορικό ισοζύγιο η αξία των εξαγωγών υπολογίζεται F.O.B (FREE ON BOARD) ενώ η αξία των εισαγωγών C.I.F (COST-INSURANCE-FREIGHT)

Όπως έχουμε δει, λοιπόν, από όλα τα παραπάνω, η ισορροπία του εμπορικού ισοζυγίου αποτελεί τον πιο βασικό παράγοντα σταθερότητας οποιουδήποτε ισοζυγίου πληρωμών. Κατά συνέπεια ένας ακόμη παράγοντας που θα πρέπει να εξεταστεί είναι το τι σημαίνει ισορροπία ή ανισορροπία του εμπορικού ισοζυγίου .

Μία πρώτη περίπτωση είναι το ισοζύγιο να παρουσιάζει έλλειμμα δηλαδή κατά λογιστική άποψη η χρέωση να είναι μεγαλύτερη από την πίστωση ή με άλλα λόγια το συνολικό μέγεθος των εισαγωγών να είναι μεγαλύτερο από το συνολικό μέγεθος των εξαγωγών. Σε αυτή την περίπτωση το έλλειμμα καλύπτεται είτε από το ισοζύγιο αδήλων (κάτι που συνέβαινε επί χρόνια για την περίπτωση της Ελλάδας), είτε από το συναλλαγματικό της απόθεμα, είτε τέλος από τα εξωτερικά δάνεια (κάτι που ίσχυε επίσης για την Ελλάδα).

Η δεύτερη περίπτωση είναι το ενεργητικό εμπορικό ισοζύγιο δηλαδή η πίστωση να είναι μεγαλύτερη από την χρέωση. Σε αυτή την περίπτωση οι εξαγωγές είναι περισσότερες από τις εισαγωγές (ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα εδώ είναι η Ιαπωνία). Οι κίνδυνοι που εγκυμονούν σ' αυτή την κατάσταση είναι η δυσμενή διακριτική μεταχείριση από τις άλλες χώρες που μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των εξαγωγών της. Αναλυτικότερα, πάνω σ' αυτή την περίπτωση, είναι γνωστό το εμπάργκο που εφάρμοσε η κυβέρνηση των ΗΠΑ στα Ιαπωνικά προϊόντα και οδήγησε την κυβέρνηση της Ιαπωνίας να προστρέξει σε διαβουλεύσεις με τους Αμερικάνους μια που η αγορά της Αμερικής αποτελεί το 65% για τα Ιαπωνικά προϊόντα.

Με βάση λοιπόν όλα αυτά είναι λίγο δύσκολο να ορίσουμε την έννοια της ισορροπίας του εμπορικού ισοζυγίου. «Σαν ισορροπία στο ισοζύγιο πληρωμών, μπορούμε να πούμε, ότι είναι η κατάσταση εκείνη, που σε μια σχετική περίοδο μπορεί να διατηρηθεί μια ανοικτή οικονομία, χωρίς σοβαρή υποαπασχόληση σε συνεχή βάση». (Πηγή: Α. Κούρκουλου, 1993: 71)

Όλα λοιπόν τα παραπάνω μας δίνουν μια ερμηνεία από οικονομική σκοπιά για τις εισαγωγές και τις εξαγωγές και το πώς λειτουργούν αυτές μέσα στο οικονομικό κύκλωμα μίας χώρας.

Κεφάλαιο 2

Ο ρόλος των εμπορικών τραπεζών

στις εισαγωγές-εξαγωγές

Η μεσολάβηση των εμπορικών τραπεζών στη διεξαγωγή των εισαγωγών και εξαγωγών είναι εντελώς απαραίτητη για τους συναλλασσόμενους (εισαγωγείς-εξαγωγείς), γιατί με την παρεμβολή μεταξύ αυτών της αναγνωρισμένης τραπεζικής τους πίστης, διαλύουν το κλίμα δυσπιστίας που πιθανόν να υπάρχει σ'αυτούς. Εξάλλου, με τη δικτύωσή τους με άλλες τράπεζες στο εξωτερικό (τις «ανταποκρίτριες»), είναι σε θέση να εξασφαλίζουν πλήρη εξυπηρέτηση των συναλλασσομένων σε παγκόσμιο επίπεδο.

2.1 Εισαγωγές-παραλαβές από το εξωτερικό

Με την 454/12.5.95 Εγκύκλιο της Τράπεζας της Ελλάδος ρυθμίζονται οι διαδικασίες χορήγησης συναλλάγματος για την πληρωμή υποχρεώσεων από αγορές/εισαγωγές αγαθών από το εξωτερικό, ανεξάρτητα από τη χώρα προέλευσής τους.

Οι σημαντικότερες απλουστεύσεις που επέρχονται στις παραπάνω διαδικασίες είναι οι εξής:

- Καταργείται η υποχρέωση της συναλλαγματικής παρακολούθησης των αγοραζόμενων/εισαγόμενων αγαθών.

- Καταργείται οποιοσδήποτε περιορισμός στον τρόπο πληρωμής της αξίας των αγοραζόμενων/εισαγόμενων αγαθών, ανεξάρτητα από τη χώρα προέλευσής τους.
- Καταργείται η υποχρεωτική κατάθεση τραπεζικής εγγύησης εκ μέρους των αλλοδαπών Οίκων για την εκτέλεση του προεμβάσματος.
- Καταργείται η υποχρέωση της υποβολής Υπεύθυνης Δήλωσης για τη μεσολάβηση η μη εμπορικού αντιπροσώπου.
- Καταργείται η υποχρέωση κατάθεσης προσωπικής εγγύησης στην Τράπεζα της Ελλάδος κατά την αγορά/παραλαβή και εισαγωγή πλοίων, για την παρακολούθηση της εκπλήρωσης των συναλλαγματικών υποχρεώσεων των πλοιοκτητών.
- Επιτρέπεται πλέον η χορήγηση συναλλάγματος για την πληρωμή μέρους ή όλου του ποσού προθεσμιακών υποχρεώσεων, πριν τη λήξη τους.

Η χορήγηση συναλλάγματος για την πληρωμή υποχρεώσεων που συνδέονται με την αγορά/εισαγωγή αγαθών, θα γίνεται με βάση τα προσκομιζόμενα στοιχεία/δικαιολογητικά από τα οποία, κατά την κρίση των Καταστημάτων, θα προκύπτει η συγκεκριμένη συναλλαγή (π.χ. τιμολόγια προσωρινά ή οριστικά συμβόλαια κ.α.). Υπενθυμίζεται ότι εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι οδηγίες σχετικά με τον έλεγχο εκπλήρωσης των φορολογικών

υποχρεώσεων των εισαγωγέων καθώς και τα περί προσκομίσεως αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας για χρέη προς το Δημόσιο.

Γίνονται δεκτά τιμολόγια τα οποία έχουν εκδοθεί από computers καθώς και τιμολόγια που έχουν σταλεί με telefax. Στην τελευταία αυτή περίπτωση τα Καταστήματα πρέπει να κρατούν φωτοτυπία του telefax λόγω της αλλοίωσης που υφίστανται με την πάροδο του χρόνου, ορισμένα από τα μεταδιδόμενα μέσω telefax έγγραφα. Επίσης γίνονται δεκτά και τιμολόγια στα οποία ο αγοραστή και πωλητής είναι το ίδιο πρόσωπο εφόσον αποδεικνύεται η νομιμότητα της συναλλαγής (προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων ότι ο ενδιαφερόμενος ασκεί νόμιμη δραστηριότητα στη χώρα έκδοσης του τιμολογίου).

Υπάρχουν, τώρα, διάφοροι τρόποι εισαγωγής αγαθών.

Αναλυτικότερα:

2.2.1 Εισαγωγές έναντι φορτωτικών εγγράφων

Στις εισαγωγές έναντι των φορτωτικών εγγράφων, ο εξαγωγέας-πωλητής παραδίνει τα φορτωτικά έγγραφα στην τράπεζά του με την εντολή να τα προωθήσει σε ανταποκρίτρια αυτής τράπεζα στη χώρα του εισαγωγέα-αγοραστή, η οποία να τα παραδώσει σ'αυτόν, αφού εισπράξει την αξία των εμπορευμάτων, την οποία αντιπροσωπεύουν τα φορτωτικά έγγραφα. Η ανταποκρίτρια τράπεζα προβαίνει στο

διακανονισμό της αξίας αυτών και παραδίνει τα φορτωτικά έγγραφα στον εισαγωγέα.

Ο διακανονισμός μπορεί να γίνει είτε «τοις μετρητοίς» με την προσκόμιση στοιχείων/δικαιολογητικών από τα οποία προκύπτει η συναλλαγή ή «επί προθεσμία» είτε και με τους δύο τρόπους. Στις περιπτώσεις που δίδεται η ευχέρεια στον αγοραστή να εξοφλήσει ένα μέρος της αξίας ή και ολόκληρη την αξία του εμπορεύματος μετά την παρέλευση ορισμένου χρονικού διαστήματος, ο τρόπος αυτός διακανονισμού ονομάζεται προθεσμιακός.

Ένας άλλος τρόπος διακανονισμού είναι με "ανοικτό λογαριασμό" με καταληκτική ημερομηνία. Με τον τρόπο αυτό διακανονισμού, παρέχεται στον εισαγωγέα η δυνατότητα της τμηματικής εξόφλησης της τιμολογιακής αξίας ενός αγοραζόμενου/ εισαγόμενου αγαθού, μετά από συμφωνία των ενδιαφερόμενων μερών και σύμφωνα με τις οδηγίες του αλλοδαπού Οίκου. Οι καταβολές δεν είναι απαραίτητα ισόποσες ή σε τακτά χρονικά διαστήματα. Απαραίτητος όμως είναι και στην περίπτωση αυτή, ο καθορισμός της καταληκτικής ημερομηνίας.

2.2.2 Εισαγωγές με προέμβασμα συναλλάγματος

Στις εισαγωγές με «προέμβασμα» ο εισαγωγέας-αγοραστής δίνει εντολή στην τράπεζά του να προεμβάσει στον εξαγωγέα-πωλητή των εμπορευμάτων ένα μέρος ή και

ολόκληρη την αξία τους πριν από τη φόρτωση των εμπορευμάτων. Ο εισαγωγέας προκαταβάλλει στην τράπεζά του το ποσό του προεμβάσματος, ενώ στην περίπτωση που το προέμβασμα αφορά μέρος της αξίας των αγοραζόμενων εμπορευμάτων, σε επιστολή του προς την τράπεζα, καθορίζει τον τρόπο πληρωμής της υπόλοιπης αξίας αυτών. Επιτρέπεται να διενεργούνται προεμβάσματα για όλα τα είδη αγοραζόμενων/εισαγόμενων αγαθών, προς οποιαδήποτε χώρα, χωρίς χρονικό περιορισμό και χωρίς την προϋπόθεση της κατάθεσης, από τον αλλοδαπό Οίκο, ισόποσης τραπεζικής εγγύησης για τη διασφάλιση της επιστροφής του συναλλάγματος πλέον τόκων, σε περίπτωση ματαίωσης της φόρτωσης. Εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση που ο ίδιος ο εισαγωγέας επιθυμεί την κατάθεση εγγυητικής επιστολής, για δική του εξασφάλιση.

2.2.3 Ενέγγυος πίστωση

Ενέγγυος πίστωση είναι η σύμβαση βάση της οποίας μία τράπεζα (πιστώτρια) συμφωνεί με ένα πρόσωπο (οφειλέτη) για το άνοιγμα πίστωσης υπέρ τρίτου προσώπου (δικαιούχου) και αναλαμβάνει, με την παράδοση σ'αυτήν φορτωτικής από το δικαιούχο, να καταβάλλει προς αυτόν το ποσό της πίστωσης το οποίο θα εισπράξει από τον οφειλέτη που θα παραλάβει τη φορτωτική. Η τράπεζα, από την καταβολή των χρημάτων, αποκτά δικαίωμα ενεχύρου πάνω στα εμπορεύματα της φορτωτικής. Η σύμβαση αυτή θεωρείται

εμπορική πράξη και καταρτίζεται εγγράφως. Με βάση το νέο καθεστώς, επιτρέπεται οι εισαγωγείς να ζητούν οποιοδήποτε στοιχείο θεωρούν ότι είναι αρκετό για τη πραγματοποίηση και τη διασφάλιση της εισαγωγής τους. Ευνόητο είναι, ότι οι ενδιαφερόμενοι θα προσδιορίζουν εγγράφως στην αίτηση τους τα έγγραφα που θα ζητηθούν.

Οι ενέγγυες πιστώσεις διακρίνονται σε ανακλητές, ανέκκλητες, βεβαιωμένες, διαιρετές, μεταφερτές, περιστροφικές και σε πιστώσεις red clause.

Ανακλητή είναι η πίστωση όταν μπορεί να ανακληθεί από τον εντολέα ή την τράπεζα. Η τράπεζα οφείλει να εκτελέσει την σύμβαση μόνο εφόσον δεν έλαβε χώρα ανάκληση αυτής μέχρι το χρόνο παρουσίασης των φορτωτικών εγγράφων. Η ανακλητή πίστωση μπορεί να τροποποιηθεί ή ακυρωθεί κάθε στιγμή, χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση του δικαιούχου.

Ανέκκλητη είναι η πίστωση στην οποία ο εντολέας παραιτείται από το δικαίωμα ανάκλησής της. Η πίστωση της μορφής αυτής δεσμεύει οριστικά την εκδότρια τράπεζα, εφόσον έχουν τηρηθεί οι όροι της πίστωσης. Οι υποχρεώσεις που δημιουργούνται από αυτή δεν μπορούν να τροποποιηθούν χωρίς τη συγκατάθεση όλων των μερών.

Βεβαιωμένα είναι η πίστωση που η τράπεζα της χώρας του πωλητή-δικαιούχου της πίστωσης παρέχει σ'αυτόν τη βεβαίωση ότι θα του καταβάλλει το ποσό της πίστωσης. Έτσι,

έναντι του πωλητή-δικαιούχου της πίστωσης υπάρχουν τρεις υπόχρεοι: ο αγοραστής, η πιστώτρια τράπεζα της χώρας του αγοραστή και η τράπεζα της χώρας του πωλητή, η οποία ανέλαβε την υποχρέωση βεβαίωσης της πίστωσης.

Διαιρετή είναι η πίστωση η οποία μπορεί να εκτελεστεί τμηματικά.

Μεταφερτή είναι η πίστωση που παρέχει το δικαίωμα στο δικαιούχο (πωλητή) να μεταφέρει την πίστωση σε περισσότερους δικαιούχους κατά το όλο ή μέρος αυτής.

Περιστροφική είναι η πίστωση που μπορεί να ανανεώνεται αυτόματα και για το ίδιο χρονικό διάστημα. Χρησιμοποιείται το είδος αυτό της πίστωσης, όταν ο πωλητής και ο αγοραστής είναι πολύ γνωστοί, προκειμένου να αποφύγουν την ταλαιπωρία ανοίγματος αλληπάλληλων πιστώσεων, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για τμηματικές αγορές του ίδιου προϊόντος.

Πιστώσεις red clause, οι οποίες παρέχουν την ευχέρεια στο δικαιούχο να χρησιμοποιήσει μέρος ή όλο το ποσό πριν από την προσκόμιση των φορτωτικών εγγράφων, παραδίνοντας στην πληρώτρια τράπεζα τραβηκτική και υποσχετική επιστολή, με την οποία υπόσχεται, ότι θα παρουσιάσει τα φορτωτικά έγγραφα μέσα στην προθεσμία που τάσσεται από τη σύμβαση.

Για το άνοιγμα της ενέγγυας πίστωσης καταρτίζεται σύμβαση μεταξύ του εντολέα και της τράπεζας, στην οποία

καθορίζονται το είδος της σύμβασης (ανακλητή, ανάκλητη, βεβαιωμένη, κλπ.), η χρονική διάρκεια ισχύος της πίστωσης, το ποσό της σύμβασης, ο δικαιούχος, τα φορτωτικά έγγραφα που θα παραδοθούν στην πληρώτρια τράπεζα, το είδος, η ποσότητα και η αξία των εμπορευμάτων, οι προθεσμίες φόρτωσης και πληρωμής, οι τόκοι, οι προμήθειες, κλπ.

2.3 Εξαγωγές εμπορευμάτων στο εξωτερικό

Οι εγκρίσεις που απαιτούνται και οι διάφοροι έλεγχοι που γίνονται σήμερα προκειμένου να πραγματοποιηθεί μια εξαγωγή τελούν υπό κατάργηση ή απλούστευση για τις εξαγωγές προς τις χώρες-μέλη της Ε.Ο.Κ. Αναφέρουμε μόνο ότι για κάθε εξαγωγή, ο εξαγωγέας πρέπει να θεωρήσει δήλωση-τιμολόγιο εξαγωγής. Σ'αυτήν αναγράφονται τα στοιχεία του εξαγωγέα και του αγοραστή, η ποσότητα, η τιμή μονάδας και η αξία των εξαγόμενων εμπορευμάτων, τα στοιχεία του αντιπροσώπου, αν μεσολαβεί αντιπρόσωπος, το ποσό της προμήθειάς του, ο τρόπος πληρωμής και ο τρόπος μεταφοράς των εμπορευμάτων.

Ο διακανονισμός της αξίας των εξαγόμενων εμπορευμάτων μπορεί να γίνει με έναν από τους εξής τρεις τρόπους: (α) με άνοιγμα ενέγγυας πίστωσης από το εξωτερικό, (β) έναντι φορτωτικών εγγράφων («τοις μετρητοίς» ή «επί προθεσμία») και (γ) με προεισαγωγή (προέμβασμα) συναλλάγματος από το εξωτερικό.

2.3.1 Εξαγωγές με ενέγγυες πιστώσεις

Η έννοια και οι διακρίσεις της ενέγγυας πίστωσης αναπτύχθηκε στο 2.1.1. Η ίδια διαδικασία, προς την αντίστροφη όμως φορά, ακολουθείται και προκειμένου για εξαγωγές. Δηλαδή, ο αγοραστής εξωτερικού, μέσω της τράπεζας του, ανοίγει πίστωση υπέρ του Έλληνα εξαγωγέα, η οποία θα εκτελεστεί μέσω μιας τράπεζας στην Ελλάδα (ανταποκρίτριας της τράπεζας εξωτερικού), υπό την προϋπόθεση ότι θα τηρηθούν οι όροι της πίστωσης.

2.3.2 Προχρηματοδότηση εξαγωγών

Για να μπορέσει ο δικαιούχος της ενέγγυας πίστωσης, δηλαδή ο πωλητής-εξαγωγέας, να συγκεντρώσει, ετοιμάσει (συσκευάσει, κλπ.) και φορτώσει τα εμπορεύματα για τα οποία ανοίχθηκε η πίστωση, επιτρέπεται η προχρηματοδότηση αυτού μέχρι ενός ποσοστού επί του ποσού της ενέγγυας πίστωσης ή της αξίας της παραγγελίας.

2.3.3 Εξαγωγές έναντι φορτωτικών εγγράφων

Κατά τον τρόπο αυτόν διακανονισμού της αξίας των εμπορευμάτων που εξάγονται, ο εξαγωγέας αποστέλλει, μέσω της τράπεζας του, στην τράπεζα του αγοραστή στο εξωτερικό τα φορτωτικά έγγραφα σαν αξίες προς είσπραξη. Η είσπραξη των φορτωτικών εγγράφων, δηλαδή ο διακανονισμός αυτών, μπορεί να γίνει είτε «τοις μετρητοίς» είτε «επί προθεσμία».

Στην δεύτερη περίπτωση ο αγοραστής αποδέχεται συναλλαγματική ή γραμμάτιο «εις διαταγήν» ή απλώς υποσχετική επιστολή για ολόκληρη ή για ένα μέρος της αξίας των φορτωτικών εγγράφων.

Τα συνηθέστερα φορτωτικά έγγραφα είναι: το οριστικό τιμολόγιο, η φορτωτική, το ασφαλιστήριο συμβόλαιο (αν η εξαγωγή είναι cif), το πιστοποιητικό κυκλοφορίας αν η εξαγωγή κατευθύνεται σε χώρα της Ε.Ο.Κ και το πιστοποιητικό παραγωγής ή καταγωγής για εξαγωγές σε χώρες εκτός Ε.Ο.Κ.

2.3.4 Εξαγωγές με προεισαγωγή συναλλάγματος

Για τη διεκόλυνση του εξαγωγέα-πωλητή, για τη συγκέντρωση, αγορά, συσκευασία και γενικά την προετοιμασία των προς εξαγωγή εμπορευμάτων, είναι δυνατό ο αγοραστής να προεμβάσει σ'αυτόν είτε ολόκληρη την αξία του εμπορεύματος είτε ένα μέρος αυτής. Το ποσό του προεμβάσματος συμψηφίζεται στη συνέχεια με την αξία των εμπορευμάτων που εξάγονται.

Όλα, λοιπόν, τα παραπάνω αποτελούν τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να γίνει μια εισαγωγή ή εξαγωγή εμπορευμάτων και τον ρόλο των τραπεζών στην παραπάνω διαδικασία.

Έτος	Εισαγωγ.	Εξαγωγ.	Εμπ. Έλλ.	Ισοζ.αδήλω ν	Ισοζ.Τρεχ.Συν .
1976	5.556,0	2.227,5	-3.328,5	2.237,0	-1.091,5
1977	6.409,8	2.522,4	-3.887,4	2.620,4	-1.267,0
1978	7.337,7	2.998,5	-4.339,2	3.383,9	-955,3
1979	10.109,8	3.932,0	-6.117,8	4.296,4	-1.881,4
1980	10.903,4	4.093,9	-6.809,5	4.593,4	-2.216,1
1981	11.468,1	4.771,3	-6.696,8	4.275,8	-2.421,0
1982	10.068,2	4.141,3	-5.926,9	4.041,8	-1.885,1
1983	9.491,3	4.105,4	-5.385,9	3.510,0	-1.875,9
1984	9.745	4.394	-5.351	3.221	-2.130
1985	10.541	4.290	-6.251	2.963	-3.288

(Πηγή:Γ.Μήλιου, 1988: 394)

Πριν προχωρήσουμε στην εξέταση των στοιχείων του πίνακα 5 θα πρέπει να δούμε και κατά πόσο η ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ, από το 1981, μετέβαλλε τις συνθήκες του εμπορικού ανταγωνισμού ανάμεσα σ' αυτήν και τους Ευρωπαίους εταίρους της.

Σε ότι αφορά κατ' αρχήν την επιλεκτική προστατευτική πολιτική του ελληνικού κράτους απέναντι σε ορισμένα εισαγόμενα είδη, αυτή δεν μπορεί ουσιαστικά να συνεχιστεί από το 1981 και μετά. Όλες οι ρυθμίσεις για την προστασία των παραδοσιακών κλάδων της ελληνικής μεταποίησης καταργούνται σταδιακά: Η Ελλάδα υποχρεώνεται να καταργήσει μέσα σε μια πενταετή μεταβατική περίοδο όλους τους δασμούς, επιδοτήσεις κλπ. στις εμπορικές συναλλαγές της με την ΕΟΚ και στο ίδιο διάστημα να θέσει σε ισχύ τις προτιμησιακές συνθήκες που είχε συνάψει η ΕΟΚ με τρίτες χώρες.

Με τον τρόπο αυτό η ένταξη λειτουργεί:

- προς όφελος των εισαγωγών από τις χώρες της ΕΟΚ, και αντίστοιχα σε βάρος των εισαγωγών από τρίτες χώρες που παράγουν ομοειδή εμπορεύματα όπως π.χ. τις ΗΠΑ.
- Σε βάρος ελληνικών εξαγωγών των παραδοσιακών βιομηχανικών προϊόντων, αλλά και των εξαγωγών αγροτικών προϊόντων.

Η αξία σε δολάρια των ετήσιων ελληνικών εξαγωγών τόσο αγροτικών όσο και βιομηχανικών προϊόντων βρίσκεται κατά την πενταετία 1981-1985 σε χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με τις αντίστοιχες αξίες των εξαγωγών του 1980. Η συνολική αξία των ελληνικών εξαγωγών σε δολάρια είναι το 1985 κατά 4,8% ψηλότερη σε σχέση με το 1980, κυρίως όμως λόγω της τεράστιας αύξησης κατά το διάστημα αυτό της αξίας των εξαγόμενων προϊόντων πετρελαίου.

Εντούτοις, η επιδείνωση του ελληνικού εμπορικού ισοζυγίου αμέσως μετά την ένταξη στην ΕΟΚ και πάνω απ' όλα η οξεία κρίση των εξαγωγών κατά το 1981 δεν μπορούν να αναχθούν ούτε αποκλειστικά, αλλά ούτε και κατά κύριο λόγο στην άμβλυνση των επιλεκτικών προστατευτικών ρυθμίσεων που εφαρμόζονταν μέχρι την εποχή αυτή προς όφελος ορισμένων βιομηχανικών κλάδων. Πολύ περισσότερο πρόκειται για το αποτέλεσμα της επιδείνωσης της ανταγωνιστικότητας ως προς τις τιμές της ελληνικής οικονομίας, λόγω της ιδιαίτερης αρνητικής εξέλιξης των συναλλαγματικών ισοτιμιών αμέσως μετά την ελληνική ένταξη

(κατά την περίοδο 1981-82 και σε μικρότερο βαθμό κατά το 1985).

(Πηγή: Γ.Μήλιου, 1988: 402)

Ειδικότερα λοιπόν, η είσοδος της Ελλάδας στην Κοινότητα ευνόησε τις εξαγωγές αγροτικών προϊόντων, οι οποίες ποσοστιαία αυξήθηκαν από το 1980-1987 κατά 10 μονάδες. Σχεδόν παρόμοια ευνοϊκή μεταχείριση είχαν και τα πετρελαϊκά. Όλα τα παραπάνω όμως συνδυάστηκαν και από μία ανάλογη μείωση σε ένα σημαντικό ελληνικό εξαγωγικό τομέα, της κλωστοϋφαντουργίας και του ρουχισμού. Ο πίνακας 6 λοιπόν θα μας δώσει μια σαφή εικόνα των ελληνικών εισαγωγών και εξαγωγών.

Πίνακας 6

Σύνθεση ελληνικών εξαγωγών και εισαγωγών,
στα πλαίσια του ενδοκοινοτικού εμπορίου

Προϊόντα	Εξαγωγές		Εισαγωγές	
	1980	1987	1980	1987
Γεωργικά-κτηνοτροφικά	8,9	17,1	1,7	6,8
Πετρελαϊκά προϊόντα	10,8	14,2	9,8	3,2
Ορυκτά μεταλλικά	10	11,3	8,3	7,3
Ορυκτά μη μεταλλικά	3,7	2,6	2,4	2,1
Χημικά προϊόντα	4,7	2,6	15,8	15,3
Προϊόντα μεταλλικά	0,9	0,5	3,6	2,8
Μηχαν. για βιομ.-γεωργία	0,5	0,9	15,2	10,3
Μηχανές γραφείου	0,2	0,15	1,4	2,7
Ηλεκτρικές μηχανές	1,4	1,6	7,9	7,2
Οχήματα και αυτοκίνητα	0,03	0,08	4,6	5,6
Υπολ. μεταφορ. μέσα	0,21	0,3	4,4	1,3
Τρόφιμα-ποτά	11	12	7,6	15,6
Κλωστοϋφαντ.-ρουχισμός	44,6	33,5	12,3	12,2
Δέρματα-παπούτσια	1,8	0,9	0,4	0,94
Ξύλο-έπιπλα	0,26	0,31	0,43	0,9
Χαρτί	0,21	0,30	1,5	2,2
Πλαστικά	0,34	0,6	1,7	1,8
Άλλα προϊόντα	0,40	0,8	0,9	0,7
Σύνολο	100	100	100	100
Βιομηχανικά προϊόντα	80,2	68,7	88,2	90,0
Ενδιάμεσα προϊόντα	18,2	17,0	25,8	25,1
Κεφαλαίουχικά αγαθά	3,2	3,5	37,6	29,7

Καταναλωτικά προϊόντα	58,8	48,2	24,8	35,2
-----------------------	------	------	------	------

(Πηγή: Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων)

Στο τομέα, τώρα, των εισαγωγών της Ελλάδας από την Κοινότητα παρατηρούμε ότι υπάρχει μία αύξηση υπέρ των καταναλωτικών αγαθών, έναντι μίας αντίστοιχης μείωσης των κεφαλαιουχικών αγαθών. Όπως, όμως, είχαμε τονίσει και προηγουμένως, κάτι τέτοιο όχι μόνο οξύνει το πρόβλημα του εμπορικού ισοζυγίου αλλά και δεν δημιουργεί τις δυνατότητες για μελλοντική ισορροπία του ισοζυγίου μέσω της υποκατάστασης των εισαγωγών.

Στον πίνακα 7, τώρα, μπορούμε να παρακολουθήσουμε τις μεταβολές στο ενδο-κοινοτικό εμπόριο και στο δια-κοινοτικό (με όλες τις υπόλοιπες χώρες, πλην των χωρών της Κοινότητας).

Πίνακας 7

1. Εξαγωγές (%)

Έτη	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
1	48,2	43,9	47,4	53	55	54,2	63,5	67,8	68,7	68,5	69,1
2	51,5	55,9	51,4	46,8	44,7	45,5	36	32	30,1	30,3	29,7
*3	5,5	8,7	8,8	6,2	8,3	8,1	7,1	6,7	6,0	6,2	6,0
*4	0,4	0,56	0,59	0,59	1,1	0,93	0,74	0,91	0,94	0,8	0,73
*5	11,5	8,8	8,3	8,3	6,4	8,3	6,4	4,6	4,1	4,2	4,1
*6	16,9	19	17,4	17,4	14,6	13,1	14,6	9,1	8,7	8,6	8,1

2. Εισαγωγές (%)

Έτη	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
1	49,8	50,9	47,5	48,7	48,5	48	58,2	60,9	62,1	63,2	63,5
2	59	48	49	51	51	52	41,7	39	37,3	36,6	36,1
*3	4,6	5,1	4,2	3,6	2,9	3,1	3	2,7	2,4	2,2	2,3
*4	11	4,8	6,3	6,7	7,6	6,3	6	4,1	4,3	4,2	4,1
*5	6,2	7	5,6	5,4	8,8	7,9	5,8	5,6	5,6	5,5	5,3
*6	15,6	13	12,6	6,9	11,6	10,2	8	6,2	4,8	4,9	4,7

- 1=ΕΟΚ (Ενδο-κοινοτικό εμπόριο)
- 2=Σύνολο διακοινοτικού εμπορίου
- *3=με ΗΠΑ
- *4=με Ιαπωνία
- *5=με Αν. Ευρώπη
- *6=με Λεκάνη Μεσογείου

(Πηγή: Δ. Μάρδας, 1992: 123)

Όπως παρατηρούμε, λοιπόν, από όλα τα παραπάνω η ένταξη της Ελλάδας στην Κοινότητα το 1981 προκάλεσε μια θεαματική αλλαγή στη σύνθεση του εξωτερικού της εμπορίου. Οι συναλλαγές της μέσα στην Κοινότητα παρουσίασαν αύξηση, ιδίως από το 1985 και μετά, σε βάρος βέβαια με τις συναλλαγές της με τις υπόλοιπες χώρες. Αναλυτικότερα, βέβαια, οι συναλλαγές με την Ιαπωνία είναι μηδαμινές ενώ πολύ μέτριες όσον αφορά τις ΗΠΑ. Αυτές που παρουσιάζουν κάποιο ενδιαφέρον είναι μόνο με τις χώρες μέλη της πρώην ΚΟΜΕΚΟΝ και με τα κράτη της Λεκάνης της Μεσογείου. Με άλλα λόγια η ένταξη μας ενώ βοήθησε τις εξαγωγές της Ελλάδας προς τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες αντίθετα οδήγησε σε μαρασμό τις συναλλαγές μας ως προς τις χώρες του πρώην Ανατολικού μπλοκ και τις χώρες εκτός ΕΟΚ που βρίσκονται στη περιοχή της Μεσογείου.

Το άνοιγμα, λοιπόν, της εσωτερικής κοινοτικής αγοράς προβλέπεται ότι θα ασκήσει δυσμενείς επιπτώσεις στο εξαγωγικό εμπόριο της Ελλάδας εφόσον τα προϊόντα της συνεχίσουν να έχουν χαμηλή ανταγωνιστική θέση, λόγω τις μικρής ανταπόκρισης τους στις προτιμήσεις των Ευρωπαίων, έναντι των υπολοίπων κοινοτικών.

Σε σχέση, τώρα, με τις συναλλαγές εκτός Κοινότητας επισημαίνεται ότι θα μπορούσαν να αναπτυχθούν, ιδιαίτερα,

με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης καθώς και με τις μεσογειακές χώρες.

Βέβαια για την ποσοστιαία αύξηση των εισαγωγών από το 1960 και μετά, πέρα από όλους τους άλλους λόγους που αναφέραμε, θα πρέπει ακόμα να πούμε και την συμμετοχή του τομέα του τουρισμού στην αύξηση αυτή. Με άλλα λόγια με την αύξηση του τουρισμού αυξάνεται και η ανάγκη εισαγωγής αγαθών για την κάλυψη των αναγκών των τουριστών. Στην συγκεκριμένη μάλιστα περίπτωση δεν είναι και εύκολο να υπάρξει υποκατάσταση των εισαγωγών με εγχώρια προϊόντα διότι οι καταναλωτικές προτιμήσεις των τουριστών στρέφονται κυρίως στα "δικά τους" (εισαγωγής για μας) προϊόντα.

Βέβαια, δεν υπάρχουν στοιχεία που να μας δίνουν μια πιο πλήρη εικόνα των εισαγωγών και των εξαγωγών σήμερα αλλά με τα υπάρχοντα στοιχεία βλέπουμε ότι η γενικότερη πορεία του εμπορικού ισοζυγίου δεν είναι πολύ καλή. Με άλλα λόγια η Ελλάδα από την απελευθέρωσή της και μετά δεν κατάφερε ποτέ να αξιοποιήσει τις πλουτοπαραγωγικές πηγές της, ούτως ώστε να καταφέρει να υποκαταστήσει τις εισαγωγές της και να έχει μια πιο ανταγωνιστική θέση στα προϊόντα της σε σχέση με τα προϊόντα των υπολοίπων χωρών. Είναι απαραίτητη λοιπόν, για την ισορροπία του εμπορικού της ισοζυγίου, η επίτευξη του παραπάνω στόχου.

Κεφάλαιο 4

Συμπεράσματα

Όπως παρατηρούμε από το προηγούμενο κεφάλαιο παρά τη σχετικά σημαντική αύξηση του εθνικού εισοδήματος μεταπολεμικά, δεν πραγματοποιήθηκαν σ' αυτό οι απαραίτητες διαρθρωτικές αλλαγές και ποιοτικές βελτιώσεις, που εκφράζονται με την καθυστέρηση των παραγωγικών κλάδων -βιομηχανία και αγροτική οικονομία-, την εσωτερική ελαττωματική τους διάρθρωση και την υπερτροφική αύξηση των υπηρεσιών. Χειρότερεσαν ουσιαστικά οι όροι του εξωτερικού μας εμπορίου και αυξήθηκε σημαντικά το εξωτερικό χρέος της χώρας. Και γενικότερα, η ελληνική οικονομία αναπτύσσεται σε τομείς δευτερεύουσας κυρίως σημασίας ενώ δεν έχει σημειωθεί η απαιτούμενη πρόοδος στη λύση των χρόνιων προβλημάτων αυτής.

Η Ελλάδα, αν και χώρα σχετικά μικρή, δεν είναι άγονη και φτωχή σε φυσικό πλούτο. Σύμφωνα με τα επιστημονικά δεδομένα, συγκεντρώνει τις υλικές προϋποθέσεις για να αναπτυχθεί οικονομικά και να εξασφαλίσει στο λαό της υψηλό βιοτικό και πολιτιστικό επίπεδο.

- Διαθέτει αξιόλογο ορυκτό πλούτο, καθώς και σημαντικές πηγές ενέργειας -βασική προϋπόθεση για μια ορθολογική βιομηχανική ανάπτυξη-.

- Οι ευμενείς κλιματολογικές και εδαφικές συνθήκες της χώρας είναι πρόσφορες για αγροτικά προϊόντα εκλεκτής ποιότητας και ποικιλίας.
- Η γεωγραφική της θέση συντελεί στην ανάπτυξη της αλιείας και της ναυτιλίας γενικότερα.
- Συγκεντρώνει όλες τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού, του εμπορίου κλπ.

Η ορθολογική αξιοποίηση των εσωτερικών πλουτοπαραγωγικών πηγών και πόρων αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία μπορεί να στηριχθεί η ολόπλευρη ανάπτυξη της χώρας.

Αυτό όμως δεν σημαίνει και εξασφάλιση αυτάρκειας σε όλους τους παραγωγικούς τομείς και κλάδους, αλλά αντίθετα, ενεργό συμμετοχή στο διεθνή καταμερισμό της εργασίας, που αποτελεί, στο σημερινό στάδιο ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων, σημαντικό και αποφασιστικό παράγοντα για μια ορθολογική και με βάση τα εθνικά μας συμφέροντα οικονομική ανάπτυξη.

Γι' αυτό η βαθμιαία και προγραμματισμένη πραγματοποίηση ορισμένων αποφασιστικών διαρθρωτικών αλλαγών και η εξειδίκευση της οικονομίας μας -σύμφωνα με τις συνθήκες και τη θέση της χώρας- στους κλάδους εκείνους που έχουν παράδοση, υπάρχουν εσωτερικά οι υλικές προϋποθέσεις να αναπτυχθούν, έχουν μέλλον, μπορούν να είναι αποδοτικοί και τα προϊόντα τους -δίπλα στην κάλυψη της

εσωτερικής ζήτησης- να είναι ανταγωνίσιμα στη διεθνή αγορά. Όλα, λοιπόν, τα παραπάνω αποτελούν πρόβλημα ζωτικής ανάγκης για την Ελλάδα. Μόνο έτσι θα μπορέσουν να καλυτερέψουν και οι εξωτερικές οικονομικές της σχέσεις, που αποτελούν και θα αποτελούν και στο μέλλον έναν από τους βασικούς τομείς της εθνικής μας οικονομίας. Ειδικά για την οικονομία της Ελλάδας και τις δυνατότητες αρμονικής της ανάπτυξης, οι σχέσεις της με το εξωτερικό -οικονομικές, παραγωγικές, τεχνικές και επιστημονικές- έχουν αποφασιστική σημασία για το μέλλον της.

Το πρόβλημα επομένως που μπαίνει άμεσα για λύση και επιβάλλεται να αρχίσουν να παίρνονται τα πρώτα μέτρα, βρίσκεται στο ξεκίνημα της μελέτης και επεξεργασίας -με βάση τις ειδικές συνθήκες και ιδιομορφίες της Ελλάδας- ενός προγράμματος-διαγράμματος, μιας σειράς οικονομικών, νομοθετικών και άλλων μέτρων για το βαθμιαίο ξεπέρασμα των συνεπειών της κρίσης και την αναζωογόνηση της ελληνικής οικονομίας.

Στην προετοιμασία, μελέτη, επεξεργασία και τελική διατύπωση του προγράμματος αυτού, καθώς και στον έλεγχο για την εφαρμογή του, είναι ανάγκη να πάρουν ενεργό μέρος -δίπλα στα υπεύθυνα κρατικά όργανα- και όλες οι δυνάμεις της χώρας, μέσω των εκπροσώπων τους: πολιτικά κόμματα, συνδικάτα, μαζικές οργανώσεις και άλλοι κρατικοί και κοινωνικοί οργανισμοί και παράγοντες.

Η σημερινή δύσκολη κατάσταση μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με μια ορθολογική αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας και του εργατικού της δυναμικού, έτσι που αμοιβαία να συμβάλουν στην αύξηση του εθνικού εισοδήματος και ειδικότερα στους παραγωγικούς τομείς -βιομηχανία και αγροτική οικονομία-, όπως και στη βαθμιαία βελτίωση του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου του ελληνικού λαού.

Βέβαια, η εφαρμογή αυτών των μέτρων αποτελεί μόνο τη βάση για την αναζωογόνηση της εθνικής μας οικονομίας, μέσα σ'ένα σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα. Τα γενικότερα όμως προβλήματα της οικονομικής ανάπτυξης της Ελλάδας όπως η ορθολογική αξιοποίηση του εθνικού της πλούτου και το συνεχές ανέβασμα του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου του λαού της συνδέονται άμεσα με την ανάγκη επεξεργασίας ενός μακροχρόνιου οικονομικού προγράμματος, ενός προγράμματος οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας.

Παράρτημα

Πίνακες Υπολογισμών

Πίνακας 1

Οι εξελίξεις στο ισοζύγιο άδηλων συναλλαγών
(σε εκατομμύρια δολάρια)

	1953	1970	1973	1974	1975	1976	1977
Άδηλες εισπράξεις	108	940	2.195	2.363	2.656	3.024	3.499
Άδηλες πληρωμές	24	267	570	720	745	787	867
Καθαροί άδηλοι πόροι	84	673	1.625	1.643	1.907	2.237	2.632

(Πηγή: Γ. Δόβα, 1980:210)

Πίνακας 2

Οι άδηλες εισπράξεις
(σε εκατομμύρια δολάρια)

	1955	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Ναυτιλία	36	276	369	436	600	874	854
Μετανάστευση	51	345	470	575	725	645	734
Τουρισμός	29	194	305	393	515	436	621
Δημόσιος τομέας	20	33	33	41	92	118	47
Λοιπές	18	92	115	161	253	290	396
Σύνολο	154	940	1.292	1.606	2.195	2.363	2.652

(Πηγή: Γ. Δόβα, 1980:212)

Πίνακας 3

Οι άδηλες πληρωμές
(σε εκατομμύρια δολάρια)

	1955	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Μεταφορές	12	42	63	78	142	154	172
Ταξιδιωτικά	42	55	74	96	113	130	155
Τόκοι-Μερίσματα	2	56	72	83	104	181	183
Δημόσιος τομέας	8	45	35	47	61	88	65
Λοιπές	4	69	73	98	150	167	170
Σύνολο	36	267	317	402	570	720	745

(Πηγή: Γ. Δόβα, 1980:216)

Πίνακας 4

Εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας για το 1977
(σε εκατομμύρια δολάρια)

Περιοχές και χώρες	Εισαγωγές Αξία	γές %	Εξαγωγές Αξία	γές %	Εμπορικό ισοζ.
Βόρεια Αμερική	1155	18,02	333,1	13,2	-821,9
Λατινική Αμερική	97,2	1,52	0,9	0,03	-96,3
Ε.Ο.Κ	2875,7	44,86	1044,9	41,42	-1830,8
Ανατολ. Ευρώπη	521,5	8,14	349,7	13,86	-171,8
Λοιπή Ευρώπη	553,5	8,63	156	6,18	-397,5
Ασία	908,3	14,17	318,8	12,64	-589,5
Αφρική	224,5	3,51	192,9	7,65	-31,6
Ωκεανία	63,3	0,98	6,9	0,27	-56,4
Ακατανέμητα	10,5	0,17	96,6	3,85	86,1
Σύνολο	6409,8	100	2522,4	100	-3887,4

(Πηγή: Α. Κούρκουλου, 1993:102)

Πίνακας 5

Ποσοστό (%) των εξαγωγών στο σύνολο των εξαγωγών
(έτος αναφοράς 1986)

Προϊόντα	
Ηλεκτρονικά προϊόντα	0,387
Μη ηλεκτρικές μηχανές	0,161
Προϊόντα ακριβείας	0,069
Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων	0,520
Προϊόντα ελαστικά	1,210
Μέταλλα μη σιδηρούχα	3,210
Φάρμακα	0,412
Προϊόντα αεροναυπηγικής	0,160
Ηλεκτρικά προϊόντα	1,203
Χημικά προϊόντα	1,045
Ορυκτά μη μεταλλικά	4,710
Προϊόντα χάρτου	0,096
Τρόφιμα-Ποτά	29,210
Κλωστοϋφαντουργία-ένδυση-υπόδηση	41,520

(Πηγή: Δ. Μαρδάς, 1992:118)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δόβας Γιάννης, Οικονομία της Ελλάδας Εκδόσεις «Σύγχρονη εποχή», Αθήνα 1980.
- Κούρκουλος Αντρέας, Διεθνές Εμπόριο Εκδόσεις «ΟΕΔΒ» Αθήνα 1993.
- Κούρκουλος Αντρέας, Οικονομική Εκδόσεις «ΟΕΔΒ» Αθήνα 1986.
- Μάρδας Δημήτρης, Οι επιπτώσεις της Ενιαίας Αγοράς στο ελληνικό εξαγωγικό εμπόριο, μια ενδο-κλαδική λύση Εκδόσεις «Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών» Αθήνα 1992.
- Μήλιου Γιάννη, Ο Ελληνικός Κοινωνικός Σχηματισμός Εκδόσεις «Εξάντας» Αθήνα 1988.
- Παυλόπουλος Παναγιώτης, Μακροοικονομική Θεωρία Νομικές Εκδόσεις «Αντ. Σάκκουλα» Αθήνα-Κομοτηνή 1984.
- Σακέλλη Εμμανουήλ, Λογιστική και Ελεγκτική των Εμπορικών Τραπεζών Εκδόσεις «Ελληνική Λιθογραφία» Αθήνα 1987.
- Τσαούση Δημήτρη, Η Κοινωνία του Ανθρώπου Εκδόσεις «GUTENBERG» Αθήνα 1987.
- Φίλιας Βασίλης, Κοινωνιολογία Εκδόσεις «ΟΕΔΒ» Αθήνα 1983.

